

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy**

Bydgoszcz, dnia listopada 2010 r.

**Pan
Zenon Nienartowicz
Przewodniczący Zarządu
„JESTEM”
Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom
Niepełnosprawnym i Osobom
Potrzebującym Wsparcia
w Toruniu**

LBY- 4101-15-05/2010
P/10/096

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy skontrolowała „JESTEM” Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom Potrzebującym Wsparcia w Toruniu, zwane w dalszej treści „Stowarzyszeniem”, w zakresie realizacji programów wspierających wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych w latach 2007-2010 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 28 października 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Przewodniczącemu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami realizację przez Stowarzyszenie programów wspierających wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

W latach 2007 – 2010 Stowarzyszenie zawarło z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwanym dalej PFRON, umowy o finansowanie zadań:

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

- Programu „PARTNER III – wsparcie zadań i projektów realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych przez organizacje pozarządowe”, zwanego dalej Programem „PARTNER III”, w wyniku której dofinansowanie ze środków PFRON wyniosło łącznie 164.557,58 zł.
- zlecenia realizacji zadań w ramach art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych², zwanej dalej ustawą o rehabilitacji – I konkurs; dofinansowanie ze środków PFRON w wyniosło łącznie 671.027,09 zł.
- zlecenia realizacji zadań w ramach art. 36 ustawy o rehabilitacji – V konkurs; dofinansowanie ze środków PFRON przyznano w łącznej wysokości 576.668,77 zł.

W ramach zawartych umów Stowarzyszenie realizowało zadania:

- Pracownia Rozwoju Porozumiewania – którego celem było stworzenie poradni alternatywnego komunikowania się i nowoczesnych technologii komputerowych w rehabilitacji o szerokim zasięgu.
- Klub Integracji Społecznej – którego celem było przeciwdziałanie izolacji społecznej i pogłębiającej się alienacji osób z wieloraką niepełnosprawnością oraz przeciwdziałanie doświadczaniu stygmatyzacji osób niepełnosprawnych, prowadzącej do ostracyzmu społecznego, trwale wykluczającego jednostkę z życia społecznego, zawodowego, towarzyskiego, kulturalnego i aktywności twórczej.

Na pozytywną ocenę zasługuje zrealizowanie zadań w zakresie określonym we wnioskach o przyznanie dofinansowania w ramach poszczególnych programów, a także zgodnie z przyjętymi budżetami. W trakcie kontroli nie stwierdzono, by przyznane środki finansowe zostały wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem. Przy realizacji zadań wzięło udział kilkunastu specjalistów związanych z rehabilitacją osób niepełnosprawnych oraz kilkudziesięciu wolontariuszy. Podjęte przez Stowarzyszenie działania zapewniały ciągłą rehabilitację osób niepełnosprawnych, a także umożliwiały im kontakt z otoczeniem, którego wielu podopiecznych do czasu związania się ze Stowarzyszeniem było pozbawionych. Podejmowane działania w ramach zadania pn. „Pracownia Rozwoju Porozumiewania” mają na celu nabywanie niezbędnych umiejętności pozwalających na korzystanie przez osoby niepełnosprawne ze sprzętu komputerowego – specjalistycznego oprzyrządowania, oprogramowania oraz internetu. Z zajęć terapeutycznych i różnorodnych form wsparcia

² Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm.

korzystały w Stowarzyszeniu również, dorosłe osoby niepełnosprawne, pracujące zawodowo. Uczestniczyły one w kursach komputerowych dostosowanych do możliwości percepcyjnych, sprawczych i intelektualnych, podnosząc swoje kwalifikacje zawodowe.

Stowarzyszenie dysponowało bardzo szczegółową dokumentacją dotyczącą prowadzonych z osobami niepełnosprawnymi zajęć, wywiadów, konsultacji oraz zaleceń dotyczących zakupu przez niepełnosprawnych specjalistycznego sprzętu i oprogramowania komputerowego.

W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z § 5 ust. 2 pkt 1 Umowy nr 7PA/000024/02/D o dofinansowanie realizacji zadań w ramach Programu PARTNER III z dnia 14 lipca 2008 r., zwanej dalej umową nr 7PA/000024/02/D, rozliczenie przekazanego przez PFRON dofinansowania miało nastąpić po dostarczeniu przez Stowarzyszenie oryginałów wystawionych na Stowarzyszenie dokumentów, potwierdzających wysokość poniesionych wydatków opatrzonych określonymi w umowie klauzulami. Stwierdzono, że 81 faktur z 249 dokumentów finansowo-księgowych potwierdzających poniesienie wydatków – (32,53 %), nie zostało opatrzone podanymi w umowie klauzulami, które zostały naniesione na załącznikach, dołączonych do faktur metalowymi zszywkami. Umieszczenie na dokumentach finansowo-księgowych, określonych informacji w sposób trwały, ma na celu zapobieżenie wykorzystywaniu tych samych dokumentów do rozliczenia pomocy otrzymanej z różnych źródeł, tzw. podwójnego dofinansowania.

2. W przekazanej do PFRON pisemnej informacji o efektach udzielonej pomocy finansowej przyznanej na podstawie Umowy nr 7PA/000024/02/D, Stowarzyszenie dla części wskaźników podało wartości niezgodne z określonymi we wniosku o dofinansowanie, a jednego wskaźnika nie wymieniło. Zgodnie z § 11 ust. 1 Umowy nr 7PA/000024/02/D „Wnioskodawca zobowiązuje się do przekazania do PFRON, zgodnej ze stanem faktycznym, pisemnej informacji o efektach udzielonej pomocy finansowej, sporządzonej wg wskaźników podanych we wniosku złożonym przez Wnioskodawcę, w ramach programu”. Ponadto w powyższej informacji podano osiągnięte wartości części wskaźników niższe od zakładanych. Zgodnie z wyjaśnieniami przedstawicieli Stowarzyszenia wykazane powyżej nieprawidłowości wynikały z tego, że przyjęte wskaźniki produktu i rezultatu były ściśle powiązane z budżetami zadań, których ostateczna wersja różniła się od pierwotnej. Wprowadzone zmiany w budżetach nie znalazły odzwierciedlenia w zmianie zakładanych do osiągnięcia wartościach wskaźników. Zgodnie z pkt I załącznika nr 9 Procedur realizacji

Programu PARTNER III „[...] Porównanie wskaźników przed i po realizacji pozwala na stwierdzenie czy zakładane cele zostały osiągnięte oraz czy koszt osiągnięcia celów (w znaczeniu finansowym) był właściwie przez Wnioskodawcę zaplanowany”. Niedostosowanie przez Stowarzyszenie zakładanych do osiągnięcia wartości wskaźników uniemożliwiło powyższą ocenę. Ponadto zgodnie z Rozdziałem V ust. 7. procedur realizacji Programu PARTNER III zaproponowane przez Wnioskodawcę we wniosku o dofinansowanie realizacji zadań wskaźniki, niezbędne do przeprowadzenia ewaluacji programu, podlegały ocenie merytorycznej przez właściwą Komisję Oceny Merytorycznej, a wprowadzone przez Stowarzyszenie zmiany takiej ocenie nie były poddane. Przekazane do PFRON sprawozdanie ewaluacyjne miało charakter jedynie informacyjny, a zgodnie z zawartą umową oraz Procedurami realizacji Programu PARTNER III nieosiągnięcie zakładanych wskaźników nie było podstawą do zwrotu całości lub części otrzymanego dofinansowania.

3. W przekazanej do PFRON pisemnej informacji o efektach udzielonej pomocy finansowej przyznanej na podstawie Umowy nr ZZO/000013/02/D na zlecenie realizacji zadań w ramach art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zawartej w dniu 06 kwietnia 2009 r. – zwanej dalej Umową nr ZZO/000013/02/D, nie wymieniono wszystkich wskaźników rezultatu podanych we wniosku o zlecenie realizacji zadań, na podstawie którego zawarto powyższą umowę. Zgodnie z § 10 ust. 1 Umowy nr ZZO/000013/02/D „Zleceniobiorca zobowiązuje się do przekazania do PFRON, zgodnej ze stanem faktycznym, pisemnej informacji o efektach udzielonej pomocy finansowej, sporządzonej wg wskaźników podanych przez Zleceniobiorcę we wniosku złożonym do PFRON”. Przedstawiciele Stowarzyszenia wyjaśnili, że po podpisaniu umowy, podczas rozmowy z pracownikiem PFRON, została zwrócona im uwaga, że w opinii eksperta zawartej w „Karcie oceny merytorycznej wniosku” zaproponowane wskaźniki w niewielkim stopniu dawały możliwość pomiaru realizacji przewidywanych rezultatów, było ich za dużo i były zbyt ogólne. Przedstawiciele Stowarzyszenia wywnioskowali, że w „Sprawozdaniu ewaluacyjnym dla Zleceniobiorców” mogą umieścić lepiej skonstruowane wskaźniki, które lepiej ukazywałyby realizację zadań. Wprowadzone przez Stowarzyszenie zmiany nie pozwalały na stwierdzenie czy zakładane cele zostały osiągnięte oraz czy koszt osiągnięcia celów (w znaczeniu finansowym) był właściwie przez Wnioskodawcę zaplanowany. Przekazane do PFRON sprawozdanie ewaluacyjne miało charakter jedynie informacyjny, a zgodnie z zawartą umową oraz zasadami zlecania zadań przez PFRON nieosiągnięcie zakładanych wskaźników nie było podstawą do zwrotu całości lub części otrzymanego dofinansowania.

4. W dniu zawarcia Porozumienia nr P2007/000020/02/2007 w celu ustalenia zasad uczestnictwa Stowarzyszenia w ramach modułu A programu PARTNER III, Stowarzyszenie nie złożyło pisemnego oświadczenia o nieposiadaniu wymagalnych zobowiązań wobec PFRON (w tym o nieposiadaniu zaległości w obowiązkowych wpłatach na PFRON), Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Urzędu Skarbowego. Zgodnie z Rozdziałem II ust. 20 pkt 8 Procedury realizacji programu PARTNER III „[...] Warunkiem zawarcia porozumienia, o którym mowa w ust. 8, jest spełnianie przez Wnioskodawcę warunków uczestnictwa w programie w dniu podpisania porozumienia [...]. Przed zawarciem porozumienia/umowy Wnioskodawca składa pisemne oświadczenie, że na dzień podpisania porozumienia/umowy nie posiada wymagalnych zobowiązań wobec PFRON (w tym nie posiada zaległości w obowiązkowych wpłatach na PFRON), Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Urzędu Skarbowego”.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o przestrzeganie przez Stowarzyszenie wszystkich zobowiązań wynikających z zawartych umów oraz dokonywanie ewentualnych zmian i odstępstw od zawartych umów wyłącznie po otrzymaniu pisemnej zgody na ich wprowadzenie od podmiotu, z którym umowę zawarto.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd Stowarzyszenia w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego Zarządowi Stowarzyszenia przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.